

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 การดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลของการแก้ไขปัญหการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่” ครั้งนี้เป็นการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) จากตำราทางกฎหมาย งานวิจัยวารสาร บทความ ดัชนีบทกฎหมายและเอกสารอื่นๆ ของทางราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสำรวจหาข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการบริหารจัดการคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่เพื่อทราบถึงผลที่ได้รับทั้งในแง่บวกและลบต่อเด็กและเยาวชนอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งสำรวจหาแนวทางแก้ไขหรือหาวิธีการอื่นที่เหมาะสมเพื่อต้องการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จำเป็นต้องเข้าถึงแหล่งข้อมูลลักษณะเจาะลึก ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรเป้าหมายและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) ประชากรเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน กลุ่มสหวิชาชีพ ที่มีประสบการณ์เคยทำงานเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนมาแล้ว

1.2 กลุ่มผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน ที่กระทำผิดและเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

2) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือผู้มีประสบการณ์ในการเข้าไปดำเนินงานตามแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยตรงเท่านั้นประกอบด้วย

2.1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล 1 คน ผู้พิพากษา 3 คน และผู้พิพากษาศมทบ 2 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ทนายความ ผู้อำนวยการสถานพินิจ ผู้อำนวยการศาลเยาวชนและครอบครัว นักจิตวิทยา รวม 6 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย ผู้ปกครองเด็ก 5 คน เด็ก เยาวชน 5 คน

2.4 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย กลุ่มเครือข่าย 2 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดกรอบประเด็นสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 1) หลักการพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมแบบกระแสหลัก (แก้แค้นทดแทน) และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- 2) แนวทางการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมุ่งเน้นถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย ชุมชน และผู้ต้องหา ตามกระบวนการทศน์ใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัว
- 3) ผลการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนตามแนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- 4) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท

- 1) ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือแหล่งข้อมูลจากการเก็บรวบรวม โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ถูกศึกษาโดยตรงได้แก่ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาศมทบ พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน กลุ่มสหวิชาชีพ และเครือข่ายชุมชน จำนวน 14 ชุด ประกอบด้วยผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว 1 คน ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว 3 ราย ผู้พิพากษาศมทบศาลเยาวชนและครอบครัว 2 ราย กลุ่มสหวิชาชีพและกลุ่มเครือข่าย 8 ราย

และนอกจากนี้ยังใช้แบบนําสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองในคดีที่ศาลเลือกใช้กระบวนการทศน์ใหม่ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 10 ราย โดยใช้คำถามในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการกระทำความผิด มูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู การมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่าย

กลุ่มสหวิชาชีพ หรือการได้รับการสนับสนุนดูแลจากภาครัฐ หรือองค์กรภาคเอกชน เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง แนวทางแก้ไข

2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า วิเคราะห์ หนังสือคำบรรยาย ตลอดจนตัวบทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติ คำแนะนำของอธิบดีศาลเยาวชนกลาง และคำแนะนำของประธานศาลฎีกาและข้อมูลเกี่ยวกับสถิติคดีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่มีการฟ้องต่อศาลในปี พ.ศ. 2549 – 2550

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์ (Interview Analysis) เป็นหลัก มาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำข้อมูลจากกรณีศึกษาทั้งหมดมาเป็นแนวทางการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนตามแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่า ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยศึกษาจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบังคับใช้กฎหมาย กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปกครองเด็กและเยาวชน และบทบาทกลุ่มเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการวิเคราะห์ในกรอบหรือประเด็นในการศึกษาด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละประเด็นจากผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกรายว่า มีข้อมูลสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่ แล้วอธิบายข้อมูลที่ได้มาในความเหมือนและแตกต่างกันในการแก้ไขปัญหาจากวิธีการแก้ไขแบบเดิมและวิธีการแก้ไขแบบใหม่ว่าประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพเพียงใด